

Теорема косинусів

Геометрія. 9 клас

Теорема косинусів

- Квадрат сторони трикутника дорівнює сумі квадратів двох інших сторін мінус подвоєних добуток цих сторін і косинуса кута між ними

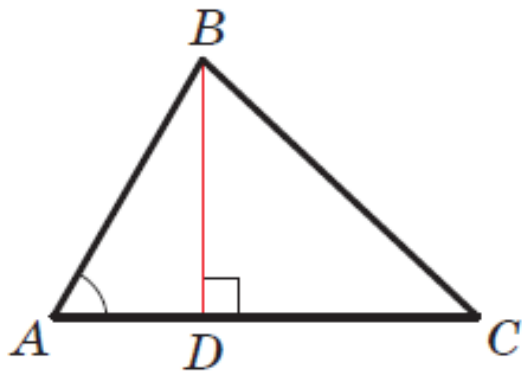

Рис. 2.1

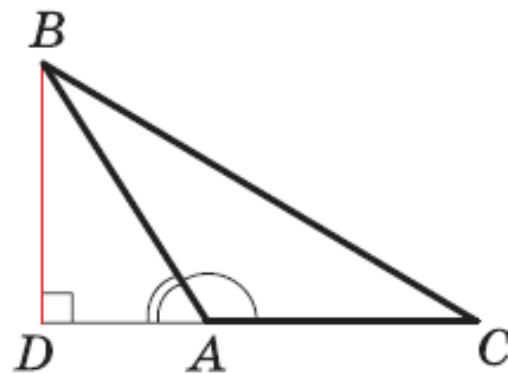

Рис. 2.2

Теорема косинусів

$$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos \alpha$$

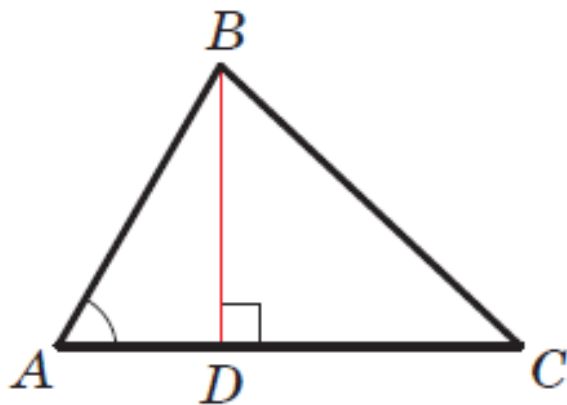

Рис. 2.1

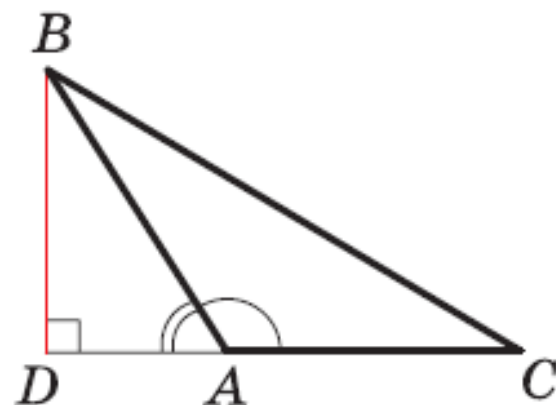

Рис. 2.2

$$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos \alpha$$

Теорема косинусів

Перший випадок. Нехай кут A гострий. Тоді хоча б один із кутів B або C є гострим.

• Нехай $\angle C < 90^\circ$. Проведемо висоту BD . Вона повністю належатиме трикутнику ABC (рис. 2.1).

У прямокутному трикутнику ABD :

$$BD = AB \cdot \sin A, \quad AD = AB \cdot \cos A.$$

У прямокутному трикутнику BDC : $BC^2 = BD^2 + CD^2 =$
 $= BD^2 + (AC - AD)^2 = AB^2 \cdot \sin^2 A + (AC - AB \cdot \cos A)^2 =$
 $= AB^2 \cdot \sin^2 A + AC^2 - 2AC \cdot AB \cdot \cos A + AB^2 \cdot \cos^2 A =$
 $= AB^2 \cdot (\sin^2 A + \cos^2 A) + AC^2 - 2AC \cdot AB \cdot \cos A =$
 $= AB^2 + AC^2 - 2AB \cdot AC \cdot \cos A.$

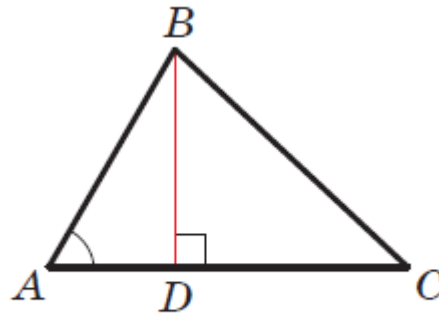

Рис. 2.1

$$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos \alpha$$

Теорема косинусів

Другий випадок. Нехай кут A тупий. Проведемо висоту BD трикутника ABC (рис. 2.2).

$$\begin{aligned} \text{У прямокутному трикутнику } ABD: BD &= AB \cdot \sin \angle BAD = \\ &= AB \cdot \sin (180^\circ - \angle BAC) = AB \cdot \sin \angle BAC, \end{aligned}$$

$$AD = AB \cdot \cos \angle BAD = AB \cdot \cos (180^\circ - \angle BAC) = -AB \cdot \cos \angle BAC.$$

$$\begin{aligned} \text{У прямокутному трикутнику } BDC: BC^2 &= BD^2 + CD^2 = \\ &= BD^2 + (AC + AD)^2 = AB^2 \cdot \sin^2 \angle BAC + (AC - AB \cdot \cos \angle BAC)^2 = \\ &= AB^2 + AC^2 - 2AB \cdot AC \cdot \cos \angle BAC. \end{aligned}$$

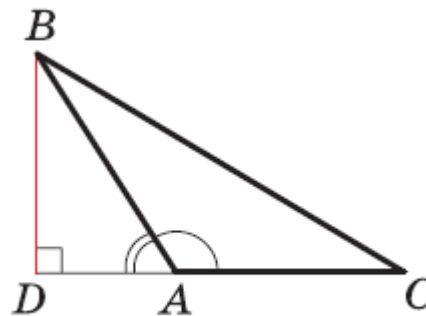

Рис. 2.2

$$a^2 = b^2 + c^2 - 2bc \cos \alpha$$

Теорема косинусів

Теорема 2.2 (наслідок з теореми косинусів). Нехай a, b і c — довжини сторін трикутника, причому a — довжина його найбільшої сторони. Якщо $a^2 < b^2 + c^2$, то трикутник є гострокутним. Якщо $a^2 > b^2 + c^2$, то трикутник є тупокутним. Якщо $a^2 = b^2 + c^2$, то трикутник є прямокутним.

2.1.° Знайдіть невідому сторону трикутника ABC , якщо:

- 1) $AB = 5$ см, $BC = 8$ см, $\angle B = 60^\circ$;
- 2) $AB = 3$ см, $AC = 2\sqrt{2}$ см, $\angle A = 135^\circ$.

2.5.° Установіть, гострокутним, прямокутним чи тупокутним є трикутник, сторони якого дорівнюють:

- 1) 5 см, 7 см і 9 см;
- 2) 5 см, 12 см і 13 см;
- 3) 10 см, 15 см і 18 см.